

Фондация „Международна социална служба-България“

В подкрепа на децата и семействата в България и извън граница

Доклад за дейността за 2022 година

Адрес на управление:
ул. „Поп Харитон“ № 5, ет. 1,
5000 Велико Търново
Телефон / Факс + 359 62 600 038
e-mail: mss-iss@iss-bg.org

Работа по случаи с международен елемент:
бул. „Дондуков“ № 5, вх. В, ет. 4, ап. 14
1000 София
Телефон + 359 2 9888 624
Факс + 359 2 983 39 34
e-mail: miglena_bald@yahoo.com

web: iss-bg.org

Ние сме българска неправителствена организация, създадена през 2002 г.

Ние вярваме, че най-благоприятната среда за развитие на детето е семейната.

Нашата мисия е:

- Да оказваме подкрепа на деца и младежи в риск и техните семейства за предотвратяване на разделянето на детето от семейството и създаване на оптимални условия за неговото отглеждане и развитие;
- Да се грижим за деца и младежи, настанени в алтернативна формална форма на грижа от резидентен тип, като нашата работа е центрирана върху детето, определена е от знанията за преживяната от децата травма и е базирана на теориите за привързаността. Ние се стремим да проявяваме в ежедневието положително отношение към децата и младежите, всички цели и дейности да отговарят на техните индивидуални потребности и да се опират върху силните им страни и ресурси. Наша отговорност е да осигурим среда за живот, която е здравословна, терапевтична и която не съди, в която може да се случи промяната. Уникулността на всяко дете и младеж е призната и ценена;
- Да съдействаме на български и чужди физически и юридически лица, основно съдилища и социални служби, в работа по случаи с международен елемент

Съдържание

стр.

За 2022 г. говори изпълнителният директор	3
Услуги за подкрепа деца/младежи в риск и техните семейства, управлявани от МСС-България на базата на договори със съответните общини	4
Цифрите говорят	6
Ефективност на предоставяната подкрепа за 2022 г., оценена по тип услуги	7
Полагаме усилия за непрекъснато разширяване на професионалната компетентност на специалистите	16
Деца и семейства в трансгранична ситуация	17
Източници и обем на финансиране за 2022 година	21
Донори на организацията за 2022 година	22

За 2022 година говори изпълнителният директор Георги Григоров:

Уважаеми колеги и партньори,

Изминалата година бе изключително натоварена за фондацията, както за ръководството ѝ, така и за всички служители, работещи в социалните услуги, възложени за управление на МСС-България. В изпълнение на нашата визия и мисия, ние поставихме във фокуса на нашите усилия постигането на качество на социалните услуги, което да гарантира висока ефективност на всички интервенции, които правим, за подкрепа на деца и младежи в риск, на деца и младежи с увреждания и техните семейства за разрешаване на кризисната житейска ситуация, в която се намират и повишаване качеството на живота им.

Въпреки близо 20 годишния ни опит като доставчик на социални услуги, работещ целенасочено по темата „качество на услугите“, това се оказа не лека задача и предизвикателство. На фона на нестабилност и нарастваща инфлация в страната ние оказвахме подкрепа на над 1600 деца и семейства с широк диапазон от различни и неразрешени проблеми, водещи до влошаване на качеството на живот на семействата и като краен ефект- до социално изключване.

С най-голямо значение за ефективността на нашата работа в подкрепа на децата и семействата беше стремежът ни за повишаване на компетентността на всички служители в социалните услуги. Въпреки трудностите за набиране на всички изисквани по вид и брой квалифицирани специалисти в отделните социални услуги, успяхме с малки изключения да направим добър подбор и да ги осигурим. Проведените десетки дни надграждащи обучения и различни форми на професионална подкрепа помогнаха на служителите ни да се чувстват по-уверени в директната работа с потребителите и при прилагане на новите нормативни изисквания.

Успешно бе адаптирана и/или разработена изискваната от Наредбата за качество на социалните услуги документация – политики, процедури, правилници и др.

Продължава дейността на МСС-България като част от мрежата на Международна социална служба. През 2022 година МСС - България има регистрирани 55 нови международни случая на 70 деца и семейства в транс-гранична ситуация.

МСС-България продължи да бъде активен участник в процеса на прилагане на Закона за социалните услуги и подзаконовите нормативни актове. Фондацията участва в работна среща, организирана в края на м.август от Агенцията за качество на социалните услуги за обсъждане на насоки за оценка на „добри практики“. Активно участвахме на местно ниво в обсъжданията на изискванията на Наредбата за планиране на социалните услуги във връзка със стартирания в края на 2022г. процес по разработване на Националната карта на социалните услуги.

**Услуги за подкрепа на деца /младежи в риск и техните семейства,
управлявани от МСС-България на базата на договори със съответните
общини**

Таблица 1. Натовареност на услугите през 2022 г. по общини и тип подкрепа

Община	Услуга/Комплекс за деца и семейства	Капацитет средное- сечно	Брой случаи през 2022 г.	Обхвана ти лица по случаите
Велико Търново	Център за обществена подкрепа	75	142	240
	Център за социална рехабилитация и интеграция	40	44	61
Търговище	Център за обществена подкрепа в КСУДС	70	172	274
	Център за социална рехабилитация и интеграция в КСУДС	25	33	29
Севлиево	Център за обществена подкрепа в КСУДС	40	114	139
	Дневен център за деца и младежи с увреждания в КСУДС	24	18	18
София	Дневен център за деца и младежи с увреждания „Слънчоглед“	35	41	41
Смолян	Център за обществена подкрепа в КСУДС	40	80	156
Общо		349	644	958

Община	Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания	Капа- цитет	Преминали деца
Търговище	Център за настаняване от семеен тип за деца на възраст 7-18 г. в КСУДС	10	10
Смолян	Център за настаняване от семеен тип за деца на възраст 3-12 г. в КСУДС	12	5
	Център за настаняване от семеен тип за деца на възраст 13-18 г. в КСУДС	14	13
Общо		36	28

Община	Наблюдавано жилище	Капацитет	Преминали младежи
В.Търново	Наблюдавано жилище	4	4
Севлиево	Наблюдавано жилище в КСУДС	4	0
Общо		8	4

Предоставени услуги по чл. 15 на Закона за социалните услуги за подкрепа на деца /младежи в риск и техните семейства :

А. В рамките на Центровете за обществена подкрепа (таблица 2)

Общини	Дейности	Брой потребители		ОБЩО Потребители
		Деца	Родители	
В.Търново	Информирание и консултиране	283	383	666
Търговище	Терапия	146	76	222
Севлиево	Застъпничество и посредничество	16	19	35
Смолян	Обучение за придобиване на умения	132	199	331

Б. В рамките на услугите за деца с увреждания (Център за социална рехабилитация и интеграция –В.Търново, Търговище и Дневен център за деца с увреждания – София, Севлиево). Таблица 3

Общини	Дейности по чл. 15 на ЗСУ	Брой потребители (проведени инд. сесии)
София, Севлиево	Дневна/ полудневна грижа	22/9
София, Севлиево, В.Търново, Търговище	Терапия	156 (5926)
	Логопедична	78 (3603)
	Психологична (индивид. и в група по психомоторика)	78 (2323)
	Рехабилитация	63 (2242)
	Обучение за придобиване на умения (за четене, писане, изучаване на осн. цветове математически умения)	90 (3580)
ЦСРИ-В.Търново	Информирание и консултиране на родители, включени в ИПП на децата си	19 (142)

Б. В рамките на Наблюдавано жилище за младежи, напуснали резидентна грижа-В.Търново. Таблица 4

Дейности по чл. 15 на ЗСУ	Брой потребители (проведени инд. сесии)
Резидентна грижа	4
Информирание и консултиране	4 (230)
Придобиване на практически умения за живот	4 (55)
Застъпничество и посредничество	4 (16)

Цифрите говорят

526 деца и младежи в риск и 958

родители и членове на разширените семейства са получили подкрепа в консултативните услуги, управлявани от МСС-България (Фиг.1)

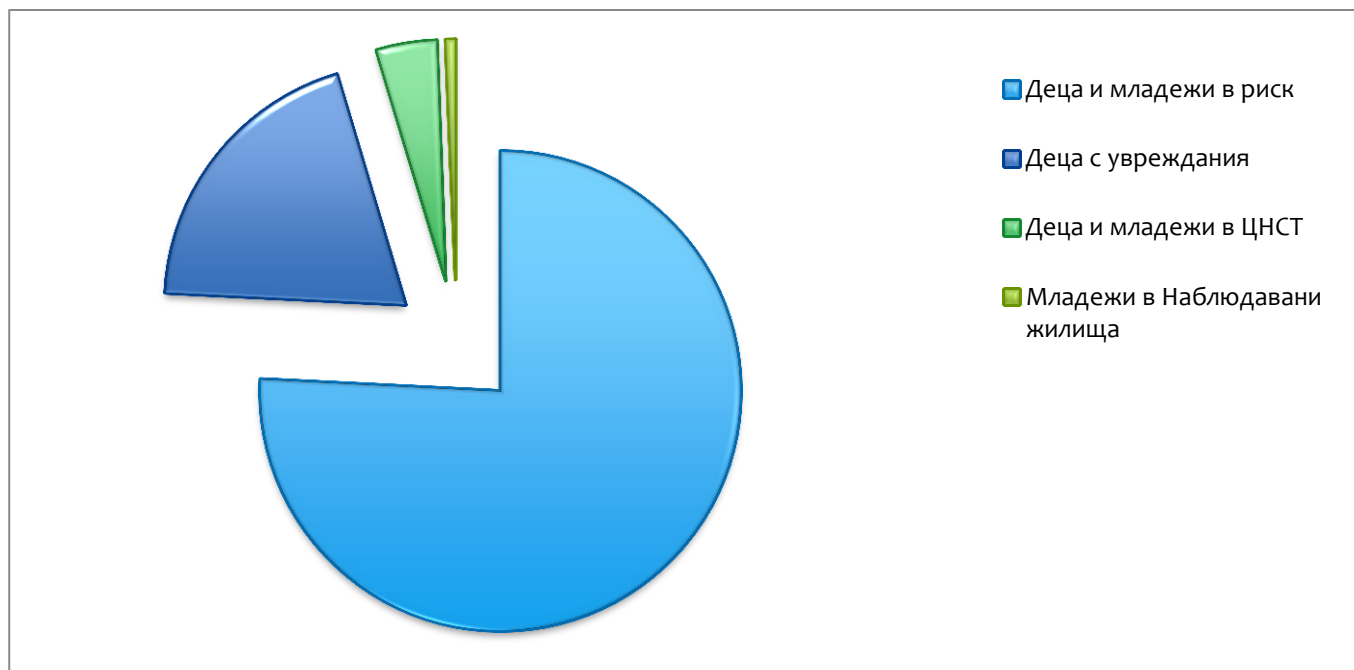
От тях:

28 деца и младежи са получили грижа в Центровете за настаняване от семеен тип

4 младежи над 18 години, напуснали резидентни услуги, са получили подкрепа по пътя на тяхната самостоятелност с оглед успешна социална интеграция и професионална реализация.

136 деца и пълнолетни младежи с увреждания също са получили подкрепа в Дневните центрове за деца с увреждания и Центровете за социална рехабилитация и интеграция

Фигура 1.

Ефективност на предоставената подкрепа за 2022 г. , оценена по тип услуги

През 2022 г. за трета поредна година е направена оценка на ефекта от предоставяната подкрепа, не само на индивидуално ниво, а и по отношение на всички потребители във всички услуги.

Услуги за деца в риск по смисъла на ЗЗД

Център за обществена подкрепа в общините В.Търново, Търговище, Смолян и Севлиево

В оценката на ефекта се включват всички затворени през годината случаи. Оценява се изпълнението на поставените цели за всеки индивидуален случай, като се използват заложените в индивидуалния план за подкрепа очаквани резултати и индикатори за постигането им /както за децата, така и за членовете на семейството/. Прави се обобщение и анализ на постигнатите резултати по направленията на работа на ЦОП в съответствие с насочванията на ДСП. Оценката е в три степени – напълно постигнати цели и очаквани резултати, частично постигнати и непостигнати.

В оценката на ефекта на подкрепата за потребителите в Центровете за обществена подкрепа за 2022 г. са включени **297 случая** от затворените през годината 311 случая (Таблица 5)

Таблица 5. Случаи и потребители, включени в оценката на ефекта по общини

Община	Случаи, по които е предоставяна подкрепа	Затворени случаи (брой)	Случаи, включени в оценката (брой)	Потребители по случаите (деца и лица), получили подкрепа (брой)	Невключени случаи (брой)
Велико Търново	142	80	80	130	-
Търговище	172	125	125	182	-
Смолян	80	56	42	67	14
Севлиево	114	50	50	90	-
Общо	508	311	297	469	14

В ЦОП-Смолян в оценката не са включени 14 случая поради различни причини: 7 случая са за изготвяне на индивидуални характеристики на деца, включени в Регистър на деца, които могат да бъдат осиновени в условията на пълно осиновяване; 1 случай е за оценка на родителски капацитет; 4 случая са за обучение на кандидат – осиновители и 2 случая са предсрочно приключени.

Във всички Центрове за обществена подкрепа основно е предоставяна интегрирана подкрепа чрез различни услуги и комбинации по чл.15 на ЗСУ.

Данните показват (Таблица 6), че за **271 потребители по 172 случая (58%) са постигнати всички цели и очаквани резултати**

Частично постигнати са целите и очакваните резултати за 140 потребители в рамките на 97 случая (33%).

Непостигнати са целите и очакваните резултати за 46 потребители по 28 случая (9%).

Таблица 6. Резултати от оценката на ефекта от предоставената подкрепа по случаи и общини

Резултати	В.Търново	Търговище	Смолян	Севлиево	Общо	Отн. дял от общия брой затворени случаи
	(брой случаи / обхванати потребители по тях)					
Напълно постигнати заложиени цели и очаквани резултати	46 / 69	81 / 118	19 / 29	26 / 55	172 / 271	58
Частично постигнати цели и очаквани резултати	26 / 37	37 / 54	19 / 32	15 / 17	97 / 140	33
Непостигнати цели и очаквани резултати	8 / 12	7 / 10	4 / 6	9 / 18	28 / 46	9

На базата на анализа на конкретните резултати за децата и техните родители/настойници/попечители или членове на разширеното семейство могат да бъдат направени следните изводи:

1. Продължава тенденцията от последните няколко години за сравнително нисък брой на случаи по превенция на изоставянето и реинтеграция за сметка на увеличаване броя на случаите на деца с психо-емоционални и поведенчески проблеми, като значителна част от тези проблеми са вследствие на раздяла и конфликти между родителите, липса на единни възпитателни подходи от страна на родителите или абдикиране от родителските функции.

Тревожна тенденция е увеличаване на броя на децата, употребяващи ПАВ, както и на тези, които са в риск от отпадане от образователната система. Това е особено значим проблем във високорискови общности, за които образованието не е ценност и където не малка част от тийнейджърите предпочитат да работят, отколкото да посещават училище, а има и такива, на които родителите са прехвърлили родителските си отговорности.

2. Ключови фактори за постигане на успех в работата от страна на потребителите са:

- ✓ осъзнаването на нуждата от подкрепа и готовността им да работят за промяна, способността им да се доверят на специалистите, да бъдат максимално открити и честни и да съдействат в изпълнение на насоките, които им се дават.
- ✓ друг фактор, който мотивира родителите да участват активно в процеса на подкрепата са опасенията им от крайния резултат и последствията за тях и децата им, ако не променят своето отношение и организацията на полаганите грижи към децата, както и страховете им от неблагоприятни последици в дългосрочен план за развитието на децата .

3. От страна на специалистите важни фактори за успеха на подкрепата са:

- ✓ дефинирането на проблемите в семейната система заедно с потребителите, включването на всички членове на семейството в консултативния процес и фокусирането им върху потребностите на децата.
- ✓ доброто междуинституционално сътрудничество с Дирекции „Социално подпомагане“, Областния екип по приемна грижа, полиция, училища и детски градини, община, кметски наместници, медицински специалисти, работодатели и други институции и лица, имащи отношение по случая.
- ✓ сътрудничеството и непрекъснатият обмен на информация между специалистите в екипа по случая и целенасочените им действия.
- ✓ оказваната подкрепа от страна на доставчика в лицето на МСС-България, както и на прекия ръководител на съответния център, възможността да се осигурят външни специалисти – психиатър, юрист и др., както и предоставянето на супервизии по случаите.

4. Основните причини за непостигане на целите при работата със семействата са:

- ✓ сериозни трудности да се осъществи контакт с детето или родителя, въпреки многобройни опити на екипа, включително със съдействието на други институции – потребителите не посещават регламентирани сесии в ЦОП, не са откривани на адреса по местоживее, както и на други посочвани адреси, не разполагат с мобилно устройство или телефонът е изключен;
- ✓ кратък срок за предоставяне на услугата;
- ✓ преместване на родителите в друго населено място;
- ✓ липса на съдействие и заинтересованост от тяхна страна;
- ✓ невъзможност на родителите да намерят по-добро жилище, предоставящо адекватни условия за отглеждане на деца, поради липса на доходи, но и бездействие за упражняване на трудова активност, независимо от предлаганите варианти, тъй като потребителите разчитат на социални помощи и на дарителски акции;
- ✓ установен модел на оцеляване, заучена безпомощност, психотични индикации;
- ✓ липса на доверие към услугата или нежелание на родителите да приемат нуждата от промяна в поведенческите си модели или начина на живот.
- ✓ в случаи, в които единият родител, поради различни причини не е участвал в процеса по предоставяне на услугата, въпреки изпълнението на заложените дейности с другия родител и детето, се отчита, че очакваният резултат за детето не е постигнат.

Удовлетвореността на родителите и децата от получената подкрепа е важно доказателство за ефективността на подкрепата и отношенията на доверие между тях и специалистите.

Над 80% от подадените обратни връзки от родителите и близо 100% от обратни връзки от децата са положителни.

Родителите изразяват благодарност към екипа от получената подкрепа, посочват, че са удовлетворени от предоставената социална услуга, били са подробно информирани за начина на работа, предприеманите действия и дейности за постигане на резултати и са участвали във вземането на решения. Всички родителите отчитат, че социалната услуга е била достъпна, специалистите са се отнасяли с уважение и са откликвали при нужда, дори извън договорените срещи. Благодарение на проявения професионализъм, внимание и отзивчиво отношение, потребителите са изградили доверителна връзка със специалиста, която е допринесла да бъдат по-откровени и по-спокойно да споделят за своите преживявания и трудности.

Даваните от специалистите съвети и препоръки са били от полза за родителите за справяне с възникналите трудности и са им помогнали да излязат от кризисната ситуация, в която са се намирали.

Всички родители заявяват, че благодарение на извършената социална работа са повишили родителските си умения в различни аспекти – общуване с децата, разпознаване на чувствата и емоциите им, налагане на правила, повишаване на увереността и промяна на някои ирационални модели за справяне с трудностите.

Родителите споделят: „научих се да се сдържам“; „човек винаги може да промени нещо в себе си, стига да иска“, „научих да не се ядосвам“; „.... да не съм агресивна“, „... да не съм притеснена“, „психологът ме научи как да бъда спокойна“.

„Мисля, че е задължително родителите да преминат през обучение. Много неща са важни за бебето и живота. Почувствахме се много добре. Научих как да отгледаме нашето бебе нормално и здравословно. Много добре се справяте“.

Всички деца, с малки изключения, изразяват благодарност към екипа за получената помощ и подкрепа. Споделят, че в услугата са се чувствали добре и разбрани. Преобладаващата част от децата считат, че специалистите, работещи с тях, са подхождали с нужното уважение и са ги изслушвали с внимание. Децата посочват, че благодарение на услугата са подобрили взаимоотношенията си с родителите си, както и с приятели или съученици; споделят, че психологът ги е научил да разпознават и назовават своите чувства и емоции, могат да се справят с негативните си преживявания, отчитат настъпила положителна промяна в поведението си и са се научили да бъдат по-отговорни.

Децата споделят: „В началото ми беше малко странно. После много ми хареса да посещавам ЦОП. Научих, че няма смисъл да се ядосвам за игри. Много добре се чувствах в ЦОП. Ако ме тревожи нещо или имам проблем, бих потърсил екипа. И бих споделил също с майка ми и баща ми.“ /по случай на дете на разделени родители, с пристрастеност към виртуални игри и афективни реакции/.

„Помогнаха ми да се променя“ /две деца – от ЦНСТ и от приемно семейство/.

„Чувствам се добре, научих нови неща“ /дете от ЦНСТ/.

Резидентна грижа за деца без увреждания (Център за настаняване от семеен тип за деца) в общините Смолян и Търговище

През 2022г. 28 деца и младежи са получили грижа в Центровете за настаняване от семеен тип (Таблица 1. Натовареност на услугите през 2022 г. по общини и тип подкрепа-резидентна грижа), като за същият период 4 младежи над 18 години са напуснали резидентни услуги и са получили подкрепа по пътя на тяхната самостоятелност с оглед успешна социална интеграция и професионална реализация.

Оценката на ефекта включва изследване на развитието на децата/младежите, които са настанени в ЦНСТ за период минимум от 6 месеца, в следните сфери: здраве, безопасна среда и сигурност, емоционално развитие, образование и умения за живот на базата на индикатори за изпълнение на целите, заложили в плановите им за грижа.

В оценката на ефективността за 2022г. са включени общо 24 деца и младежи на възраст от 10 до 19 години, настанени в трите ЦНСТ за деца без увреждания, които МСС-България управлява.

Резултатите са представени в две групи, формирани на базата на възрастта на децата, настанени в съответното ЦНСТ.

Първата група са деца и младежи на възраст от 13 до 19 г., настанени в ЦНСТ в КСУДС-Търговище и ЦНСТ за деца на възраст 13-18 г. в КСУДС- Смолян.

Втората група деца са на възраст от 10 до 17 г. и са настанени в ЦНСТ за деца 3-13 г. в КСУДС-Смолян.

От направения анализ на **резултатите в първата група** по горепосочените области на оценката е установено, че:

При 3 деца и младежи са постигнати всички резултати, заложиени в техните ИПП;

При 16 потребители са постигнати част от резултатите, заложиени в техните ИПП. Въпреки това има отчетлив напредък във всички области на развитие. Всички деца/младежи са включени в образователния процес. Две от децата са завършили успешно 12 клас и са положили успешно изпити по матурите и държавния си изпит. При всички деца/младежи има развитие и/или надграждане на уменията им за самостоятелен живот. Отчита се, положителна промяна в над 80% от децата по отношение разпознаването на ситуации на насилие и те могат да избягват такива ситуация и имат знанията да съобщят, ако попаднат в такава ситуация или станат свидетели на насилие.

Намалени са конфликтите и агресията между децата. При 60% от тях са се повишили уменията за владеене на емоциите и адекватно реагиране на конфликтни ситуации.

Всички деца/младежи разпознават признаците на разболяване и съобщават при здравословно неразположение, 75% от тях нямат безразборни сексуални контакти и всички те знаят как да се предпазват от болести, предавани по полов път. Въпреки проведените дейности, децата/младежите се нуждаят от подкрепа и напомняне относно поддържане на лична и битова хигиена, затрудняват се с бюджетирането и не успяват да разходват парите си правилно и да спестяват.

В края на 2022г. взаимоотношенията, както между децата, така и между децата и служителите са много добри, което е отлична основа за постигането на по- добри резултати в отделните области през следващия отчетен период

От направения анализ на **резултатите във втората група** по горепосочените области на оценката е установено, че:

В оценката на ефекта са включени 5 деца на възраст 10-17г., при които работата на екипа е довела до придобиването на умения, които им помагат да разпознават основните признаци на разболяване и съобщават при проява на симптоми.

За разлика от другите две ЦНСТ тук децата имат много добре формирани хигиенни навици, които съответстват на възрастта им. Децата редовно посещават училище и спазват правилата спрямо изискванията на съответната среда или място, на което се намират, нямат противообществени прояви, както и прояви на физическа агресия. Четири от децата срещат затруднения в образователния процес и се подпомагат от ресурсни учители. Едно от децата има отлични учебни резултати, участва в конкурси и олимпиади.

Имайки в предвид възрастта на децата и техните интелектуални дефицити можем да отбележим, че те са постигнали изключителен напредък в развиването на битови умения, като почистване на личното пространство, подреждане на гардероба, приготвяне на храна, работа с домакински уреди. Три от децата вече се ориентират добре в града и могат да използват обществен транспорт без придружител.

Доказателство за добрата грижа за децата през 2022 г. са техните отговори от проведеното през м. декември традиционно проучване на тяхното мнение относно различни аспекти от живота им в ЦНСТ.

Всички деца смятат условията за живот в ЦНСТ за много добри, чувстват се на сигурно и защитено място. Предоставя им се възможност да взимат решения, да правят

самостоятелни избори. Служителите търсят и се съобразяват с мнението им. Децата се чувстват щастливи, спокойни, разбрани, подкрепени, могат да мечтаят и да учат, извършват различни дейности със служителите, които ги учат на различни умения за самостоятелност, които ще им бъдат полезни и в бъдеще, след напускане на услугата.

Децата споделят: Това е като „дом“.

„На хората тук им „пука“ за децата.“

„Имам късмет, че съм попаднала в този център“.

Услуги за деца и младежи с увреждания и техните семейства

През 2022 г. 136 деца и младежи с увреждания са ползвали различни по вид услуги в Дневните центрове за деца и младежи /ДЦДМУ/ в София и Севлиево и в Центровете за социална рехабилитация и интеграция / ЦСРИ/ във Велико Търново и Търговище.

Фокусът на вниманието на организацията като доставчик на услуги за деца и младежи с увреждания е съсредоточен върху ползите им за потребителите и за техните семейства. Стремешът е всеки потребител да получава услуги, които отговарят на индивидуалните му потребности, допринасят за развитието на потенциала му и спомагат за повишаване качеството на живот и успешно социално включване на младежите над 18 години. Това се постига чрез стриктното спазване на стандартите за качество на услугите и използването на разнообразни и ефективни методи и подходи, водещи до положителни резултати за децата и младежите. Провежда се ежегоден мониторинг на ефекта от предоставената подкрепа и на удовлетвореността на потребителите/техните родители чрез специално разработена и апробирана методика и въпросници.

Ефектът за потребителите на ДЦДМУ е оценяван чрез напредъка им в основните сфери на развитие (двигателно, езиково-говорно и комуникативно, познавателно, емоционално-поведенческо, социални умения), ако те са получавали подкрепа за повече от 6 месеца. Тъй като поради вида и степента на тежест на уврежданията им напредъкът се осъществява бавно във времето и на малки стъпки, той се оценява по тристепенна скала - частичен напредък, минимален напредък, задържане в развитието,

В оценката са включени 38 деца и младежи от всички 59 потребители или 64%/. Преобладаващата част от тях (79%) имат напредък в развитието, като при около половината той е частичен, а при останалите - минимален. При 21 % от децата и младежите се установява задържане на развитието, което в някои от случаите може да се тълкува положително, защото показва, че не е допуснат регрес, който е напълно възможен поради тежките и множествени увреждания на децата/младежите и възрастта им.

Изключително важна за оценка на качеството на предоставената подкрепа е **обратната връзка от потребителите**. Поради факта, че децата и младежите, които ползват подкрепа в Дневен център, са с множествени увреждания, основно невербални, такава връзка е търсена от родителите.

Преобладаващата част от родителите (93%) са доволни и високо оценяват качеството на полаганите грижи и отношението на персонала към децата им. Считат, че ползването на услугите допринася за напредъка в развитието на децата и младежите и за качеството им на живот, а също и на семействата като цяло.

Родителите споделят:

"Задържа вниманието си по-дълго, опитва се да спазва правила.";

"Има цялостен напредък, придобива умения в много аспекти" ;

„Научава се да спазва правила, да приема авторитети, изгражда си режим.";

„В социален и комуникативен аспект се отчита осезаемо подобрене";

„Детето има голям напредък. Направо се преобрази."

Всички родители преценяват, че ползването на социални услуги е направило живота на семейството и детето по-добър:

„Тя посещава с желание, заниманията са й интересни"

„Детето не седи затворено в къщи, търси контакти и с други хора".

"Детето ми е по-самостоятелно и уверено.",

„В центъра не бяхме отхвърлени, дава се шанс на детето за социално общуване и контакти"

"Детето е социализирано, общува с други деца, това дава и въздух на мен и възможност да работя."

„Имам време за пазаруване, дори и за лични нужди. Много благодаря!"

„Направи живота ни не само по-добър, а и по-спокоен, по-уравновесен и много по-интересен"

Оценката на ефекта на услугите в ЦСРИ е направена за 63 (81%) от всичките 77 деца и младежи, потребители на услуги през годината.

Ефектът се оценява на базата на получените резултати от работата на специалистите по заложените цели в индивидуалните планове за подкрепа, като се използва тристепенна скала – напълно постигнати, частично постигнати и непостигнати цели.

Обобщените резултати показват, че при **32% от потребителите са постигнати всички заложенени цели**. При направения анализ като фактори за успеха на работата се очертават редовните посещения и интензивността на работата с децата и младежите. Друг значим фактор е ангажираността на родителя, изградената доверителна връзка между екипа и родителите и поддържането на непрекъснати контакти за обмяна на информация относно децата

При **57% са постигнати част от целите**. Най-честите причини за частичния напредък са честото боледуване на потребителите, поради което интензивността на посещенията е малка и спецификата на увреждането, определяща бавния темп на усвояване и автоматизиране на нови знания и умения.

При **11% целите не са постигнати**. Това са деца с тежки увреждания, които трудно могат да бъдат ангажирани с целенасочена дейност

Мнението за качеството на услугите и резултатите от тях на потребителите (родителите и част от децата, чието развитие и комуникативност позволяват провеждането на целенасочено допитване) **е изцяло положително**. Децата и младежите посещават с желание центъра. Чувстват се щастливи поради това, че се зачитат техните желания, мнения и потребности.

Всички родители/настойници изразяват своето удовлетворение от отношението на специалистите, както към децата, така и към тях самите. Те дават висока оценка за начина, по който екипът ги включва в работата с децата. Всички анкетирани отчитат благоприятен ефект върху развитието на децата, като изтъкват редица положителни промени, настъпили вследствие на работата им със специалисти в центъра. Родителите/настойниците отчитат като полезни дадените им насоки от специалистите.

Децата споделят:

"Харесва ми, че тук се научих да помагам на мама вкъщи";

"Много ми харесва да идвам в ЦСРИ. Беше хубаво да идвам, по- хубаво, отколкото да се виждаме и чуваме по вайбър. Когато идвах, можех да играя с различни играчки, с топки и карти заедно с вас.";

"Най- много ми харесва отношението ви към трима ни" (майката, бащата и детето)

"Чувствам се щастлив и добре. Така се чувствам и когато играя с едно момче на футбол. Щастлив съм, когато играя и уча. С момчето играя, а с вас уча и затова се чувствам щастлив."

"Много добре, защото когато имам проблем и дойда тук, знам, че ще се разреши, ще съм много по- спокойна и наясно с нещата"

Резидентна грижа за младежи до 25 г. в общините В.Търново и Севлиево („Наблюдавано жилище“)

През 2022 г. в „Наблюдавано жилище“-Севлиево не са настанявани младежи.

През 2022 г. „Наблюдавано жилище“- В.Търново са ползвали четирима потребители. Трима от тях са напуснали жилището – двама – през м. май и един – през м.октомври. Един потребител продължава да ползват услугата. Средната възраст на потребителите е 20 години. Средният престой е 18 месеца.

В оценката на ефекта от подкрепата за 2022 г. са включени 3 младежи, пребивавали в НЖ за повече от 6 месеца. Изследвани са постиженията на младежите за постигане на целите за самостоятелен живот, включени в плана им за подкрепа, на базата на заложените резултати и индикатори за тяхната оценка. Оценявани са резултатите в следните области: умения за живот, вкл.социални умения (справяне с емоции и решаване на конфликти), бюджетиране, трудова заетост, разширяване на социалната мрежа в плановете им за самостоятелен живот.

При тримата потребители са постигнати всички резултати, заложиени в индивидуалните им планове за подкрепа. Фактори за постигнатия успех са: мотивацията на младежите за промяна и развитие, ангажираността и оказаната подкрепа от страна на екипа, доброто взаимодействие и партньорство с местните институции.

Двама потребители са надградили уменията си за търсене и започване на работа и са сменили работните си места. Един е започнал работа по специалността, придобита в училище и се е адаптирал много добре в новата среда. Двама от потребителите са завършили успешно квалификационни курсове. Всички те са осъзнали важноста да са трудово заети, да получават сигурни месечни доходи, да изградят/подобрят уменията си разумно разпределение на финансовите ресурси, с които разполагат. Според възможностите си спестяват част от бюджета си. Един от потребителите е започнал да обслужва бърз кредит, изтеглен преди повече от година, да планира и приоритизира разходите си. Всички младежи са подобрили уменията си за домакинстване и кулинарство.

От представената информация могат да се направят следните изводи: Подкрепата, получена от младежите, е ефективна, защото те са повишили уменията си и са направили още една крачка в подготовката си за самостоятелен живот. Младежите:

- имат изградени умения за търсене, намиране и смяна на работното място. Могат да се явят на интервю с работодател, запознати са с необходимите документи за започване на работа и сключване на трудов договор;
- работят, адаптират се добре в работна среда, спазват трудова дисциплина;
- могат да разпределят финансовите средства, с които разполагат. Според възможностите си спестяват част от тях и редовно заплащат дължими такси и вноски;
- подобрили са уменията си за домакинстване и кулинарство. Могат самостоятелно да пазаруват, имат реална представа за цените на стоките и услугите, които закупуват и ползват;
- при възникнали здравословни проблеми търсят медицинска помощ, могат самостоятелно да посетят личен лекар и стоматолог;
- създали са нови приятелства и контакти;
- чувстват се по-уверени в себе си;
- осъзнали са допуснати грешки, преосмислили и коригирали са поведението си в конкретни ситуации.

Напусналите услугата младежи посочват в обратната връзка за оценка на удовлетвореността им от получената подкрепа следното: Получили са помощ, съдействие и подкрепа в прехода към самостоятелност и са удовлетворени от постигнатите резултати и промяна. Двама от тях изразяват благодарност към социалния работник за мотивацията и подкрепата, която са получили за придобиването на диплом за средно образование или сертификат за завършен курс. Една девойка посочва, че в резултат от получената подкрепа се е научила да бъде самостоятелна, да спестява парични средства и да започне работа. Всички младежи посочват, че не е имало нещо по време на престоя им в услугата, от което да са се нуждаели и да не са го получили.

Младежите споделят: Хората в екипа са „много мили и добри хора, които бяха до мен във всяка ситуация“, научих „много нови неща, с които да се справям извън услугата“; Социалният работник е „един страхотен човек, който ме научи на много неща, за което съм ѝ истински благодарен“.

Полагаме усилия за непрекъснато разширяване на професионалната компетентност на специалистите

Екипите на услугите или отделни специалисти са участвали в:

- **178** дни обучения и участие в професионални форуми (семинари и срещи за обмяна на опит)
- **199** индивидуални , проведени от външен супервизор
- **31** групови супервизии, проведени от външен супервизор
- **120** екипни управленски супервизии

Деца и семейства в транс-гранична ситуация (работа в мрежата на Международна социална служба)

През 2022 година Международна социална служба – България
(МСС – България) има регистрирани
55 нови международни случая на 70 деца и семейства
в транс-гранична ситуация.

I. Работа по международни случаи:

1. Работа със съдилищата

През 2022 година МСС – България е получила общо **36 искания** (при 30 искания за 2021 година) от съдилищата за предоставяне на социални доклади от чужбина:

17 Районни съдилища (31 искания)		5 Окръжни съдилища (5 искания)
Варна (4)	Перник (1)	Окръжен съд – Смолян (1)
Елена (4)	Исперих (1)	Окръжен съд – Хасково (1)
Плевен (4)	Провадия (1)	Окръжен съд – Кюстендил (1)
Горна Оряховица (2)	Габрово (1)	Окръжен съд – Ловеч (1)
Софийски районен съд (2)	Кубрат (1)	Окръжен съд – Добрич (1)
Добрич (2)	Казанлък (1)	
Велинград (2)	Дулово (1)	
Карнобат (2)	Разград (1)	
Ямбол (1)		

Всички искания на съдилищата до МСС – България година се отнасят до производства по Семейния кодекс и по-конкретно **по спорове относно местоживее на детето, упражняване на родителските права, лични отношения, издръжка, както и заместващо съгласие за пътуване извън страната**. Исканията се основават на Закона за закрила на детето и трайно установената практика на Върховния касационен съд (ВКС) относно необходимостта от изискване на социален доклад от чужбина за установяване на обстоятелства от значение за преценката на интереса на детето по случаи на семейни спорове с международен елемент. В своите решения ВКС застъпва тезата, че ако районният или окръжният съд не е проявил дължимата активност и не е поискал такъв доклад, то се касае за доказателствена непълнота, която обуславя съществено нарушение на съдопроизводствените правила, което е основание за отмяна на постановеното решение. (Решение № 34 от 21.03.2018 г., постановено по гр.д. № 3368/2017 г. на ВКС, ГК, IV г.о.¹; Решение № 207 от 16.12.2019 г., постановено по гр.д. № 1134/2019 г. на ВКС, ГК, IV г.о.²)

От получените общо 36 искания, МСС – България е предоставила **9 социални доклада** на българските съдилища от 5 държави: Англия (4 доклада), Италия (2 доклада), Швейцария (1 доклад), Нидерландия (1 доклад) и Белгия (1 доклад).

По 19 от исканията, МСС-България не е била в състояние да съдейства на съдилищата, респ. да предостави социални доклади по делата, поради промяна във функциите на МСС-Германия, МСС-Нидерландия и МСС-Испания, които в началото на 2022 година са уведомили членовете на мрежата на Международна социална служба, че повече няма да

¹ <http://www.vks.bg/pregled-akt?type=ot-delo&id=BDFD38272849F73CC2258257004BC869>

² <http://www.vks.bg/pregled-akt?type=ot-delo&id=06A383B3C7AAF880C22584D2002B3735>

могат да съдействат за осъществяване на посредничество за получаване на социални доклади за деца и родители от социалните служби в съответните държави.

В 1 от исканията МСС – България не е съдействала поради липса на клон на Международна социална служба в съответната държава, от която е поискан социален доклад.

Във всички останали 7 искания, след първоначално отправеното от съда запитване, МСС – България не е била ангажирана за предоставяне на социален доклад от чужбина, по неизвестни за организацията причини.

2. Работа с Дирекциите „Социално подпомагане“

Втората голяма група международни случаи, по които МСС – България работи като част от мрежата на Международна социална служба, се отнасят до закрилата на деца в риск в транс-гранична ситуация.

През 2022 година МСС – България е получила общо **6 искания** от клонове на мрежата на МСС по повод на деца – български или чужди граждани, в страната или в чужбина. Само едно от тези искания е свързано с извършване на проучване на член на биологичното семейство в България на дете, което е български гражданин, но живее в чужбина, с цел неговото връщане и реинтегрирането му в семейна среда в страната. Останалите 5 случая касаят единствено и само сигнализиране (алармиране) на българските социални служби по чл.7 от Закона за закрила на детето за наличие на евентуален риск по отношение на конкретно дете/деца, завърнали се от чужбина, за които да бъдат предприети мерки за закрила, при необходимост.

През 2022 година прави впечатление, че когато МСС-България сигнализира Дирекция „Социално подпомагане“, че дете, завърнало се от чужбина, евентуално би могло да се нуждае от закрила, системата за закрила на детето прилага различни подходи. Някои от тези подходи могат да бъдат дефинирани и като административни нарушения, с оглед на действащото законодателство, което ясно разпорежда какви действия следва да бъдат предприети и какви правомощия имат социалните служби в България. В някои от случаите дирекциите извършват проучване на сигнала и в съответствие с чл.10, ал.6 от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето, предоставят обратно на МСС-България конкретна писмена информация за детето. Цитираната норма разпорежда, че сигнализираната дирекция „Социално подпомагане“ следва да уведоми подателя, в случая МСС-България, по реда и в сроковете по Административнопроцесуалния кодекс, за предприетите действия по сигнала при спазване на изискванията за защита на личните данни. Изпълнението на това задължение от страна на Дирекция „Социално подпомагане“ е изключително важно, за да може МСС-България да изпрати обратно връзка на социалната служба в чужбина, подала на практика сигнала, която да бъде уведомена, дали и какви са предприетите мерки за закрила на детето. Това, в крайна сметка, ще гарантира защита правата на детето и осигуряване на неговите най-добри интереси, в случай че детето бъде върнато обратно в тази държава. За съжаление има случаи в които сигнализираните дирекции или не изпращат никаква обратна връзка на МСС-България или информират организацията, че е извършено проучване, но информация на резултатите от проучването е изпратена на Държавната агенция за закрила на детето, който подход влиза в явно противоречие със закона и поставя в риск детето.

По отношение на исканията, свързани с предоставяне на социални доклади от дирекциите „Социално подпомагане“ за член на биологичното или разширеното семейство в България на дете-български гражданин, което е в чужбина, с цел реинтеграция в България, МСС-България също не получава съдействие от системата за закрила на детето. Поради това, организацията е разработила механизъм, който осигурява получаването на такива доклади, който съответства на действащото българско и европейско законодателство, който ще бъде представен малко по-долу.

Във всички останали случаи МСС – България е консултирала физически и юридически лица в страната или в чужбина, включително и клонове на мрежата на Международна социална служба в различни държави, които са се обърнали с искане за предоставяне на информация, консултация и/или съвет за дете, семейство или възрастен в проблематична транс-гранична ситуация. Следва да се отбележи, че и през 2022 г. година продължава да

се наблюдава увеличение на исканията за консултиране и съдействие отправени към МСС – България от родители и адвокати.

3. Проблеми в работата по международни случаи:

Както през изминалата, така и през 2022 г. продължиха трудностите на МСС – България в работата по международни случаи по отношение на получаването на социални доклади от Дирекциите „Социално подпомагане“ относно ситуацията на конкретно дете в България по искане на негов настойник или попечител в чужбина или относно член на биологичното или на разширеното семейство на дете по искане на чуждестранна социална служба с цел неговата реинтеграция в България. Този отказ от сътрудничество възпрепятства както получаването на информация относно деца в България, по отношение на които в чужбина има назначени настойници или попечители, които да се грижат за техните права и интереси, така и своевременното връщане в страната на български деца, които се намират в други държави, където да бъдат отглеждани и възпитавани от техни близки или роднини в семейна среда.

4. Търсене и намиране на решения в работата по международни случаи:

През 2021 година, по повод отказите на системата за закрила на детето да предостави социални доклади относно деца, които по някаква причина се намират в България, на техните настойници и попечители в чужбина, адвокатът на МСС-България образува две административни дела в Административен съд – София-град срещу Агенцията за социално подпомагане. През 2022 г. споровете бяха окончателно разрешени от Върховния административен съд, с постановяването на две ключови решения, а именно:

- **решение** № 3850 от 20.04.2022 г., Върховен административен съд, Пето отделение, постановено по административно дело № 11660/2021 г.³; и
- **решение** № 638 от 25.01.2022 г., Върховен административен съд, Пето отделение, постановено по административно дело № 10749/2021 г.⁴

От мотивите на тези решения, които са окончателни и не подлежат на обжалване, става ясно, че всеки настойник или попечител, без значение дали е българско или чуждестранно физическо или юридическо лице, има право да получи социалния доклад относно ситуацията на подопечното му дете в България, изготвен от сезираната Дирекция „Социално подпомагане“. Това право е регламентирано и намира своето правно основание в чл.15 от Общия регламент за защита на личните данни, чл.37а и сл. от Закона за защита на личните данни и чл.8 от Закона за закрила на детето.

След влизане в сила на цитираните по-горе съдебни актове са изпратени писма до министъра на труда и социалната политика, изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане, председателя на Държавната агенция за закрила на детето, председателя на Комисията за защита на личните данни и омбудсмана на Република България, към които са приложени решенията на Върховния административен съд. В отговор на това, омбудсманът на Република България е изготвил писмена препоръка към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане „да бъдат взети мерки и да се предприемат действия за съобразяване на работата на Дирекциите „Социално подпомагане“ с практиката на Върховния административен съд относно предоставянето на данни за деца на техните родители, настойници, попечители или други лица, които полагат грижи за дете, така че в бъдеще да не се допускат действия, с които могат да се засегнат правата и интересите на децата.“

През 2021 година, отново във връзка с отказ на една от дирекциите „Социално подпомагане“ в страната да предостави информация за чужд пълнолетен гражданин относно това, бил ли е клиент на социалните служби докато е живял в България (която информацията му е необходима, тъй като кандидатства за приеман родител в чужбина и следва да му бъде направено социално проучване), е образувано друго административно дело в Административен съд – София-град. Първоинстанционният съд в София е отменил отказа като незаконосъобразен и е върнал преписката на въпросната Дирекция „Социално

³ https://info-adc.justice.bg/courts/portal/edis.nsf/e_act.xsp?id=1892233&code=vas

⁴ https://info-adc.justice.bg/courts/portal/edis.nsf/e_act.xsp?id=1766517&code=vas

подпомагане“ за ново произнасяне със задължителни указания, а именно: да бъде предоставена информация на чуждестранното физическо лице относно това, бил ли е клиент и/или имал комуникация или връзка с органите за закрила на детето в България и ако това е така, какви са били причините за това. В мотивите си съдът подчертава, че получаването на тази информация представлява „негов законен интерес“. През 2022 година решението е потвърдено окончателно от Върховния административен съд:

- **решение** № 2957 от 30.03.2022 г., Върховен административен съд, Шесто отделение, постановено по административно дело № 10368/2021 г.⁵

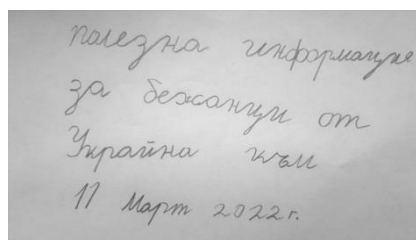
Пак през 2022 година, по повод отказ на Агенцията за социално подпомагане и отказ на Държавната агенция за закрила на детето, да предоставят на настойника на дете, настанено в приемно семейство в чужбина, социален доклад относно ситуацията на майка му в България с цел реинтеграция на детето при майката в страната, адвокатът на МСС-България образува две административни дела в Административен съд – София-град срещу посочените институции. Предстои произнасяне на съда по двете жалби.

II. Участие на МСС-България в събития и инициативи на мрежата на МСС

МСС-България в подкрепа на бежанците от Украйна:

Непосредствено след началото на войната в Украйна, МСС-България, като част от глобалната мрежа на Международна социална служба, се включи в подкрепата на хората в нужда чрез осигуряване на възможности за предоставяне на безплатни консултации и правна помощ на украински граждани, включително непридружени деца, които желаят да получат международна закрила в България.

Малко по-късно, МСС-България изготви и публикува своя сайт⁶ и в профила си във Фейсбук практическа информация, на български и английски език, относно временната закрила на влизащите от Украйна лица, тяхната регистрация в България, както и относно правата, които регистрираните лица имат в страната: правото да останат да пребивават в България за срока на временната закрила; правото на труд и работа; правото на професионално обучение, ако е необходимо; правото на подходящо настаняване или на средства за настаняване при необходимост; правото на социално подпомагане; правото на медицинска помощ при спешни състояния; правото на безплатно образование за децата под 18 години; правото на безплатна детска градина за деца до 6 години; както и правото свободно да се завръщат в държавата си по произход, ако пожелаят.

на

Международна публикация

През 2022 година международното издателство BRUYLANT в Брюксел, Белгия, публикува книгата „Достъп до лични и семейни права в Европа“. Книгата е издадена в рамките на проект „Европейска платформа за достъп до лични и семейни права“, финансиран от Европейската комисия и включва множество научни публикации в областта на международното частно право, между които и статията „Към институционализация на международната семейна медиация: ролята на Международна социална служба“, написана в съ-авторство между адвокат Миглена Балджиева от МСС-България и Събина Титаренко от Генералния секретариат на Международна социална служба в Женева, Швейцария⁷.

Адв. Миглена Балджиева

Ръководител на секция „Работа по случаи с международен елемент“ в МСС – България

⁵ https://info-adc.justice.bg/courts/portal/edis.nsf/e_act.xsp?id=1848910&code=vas

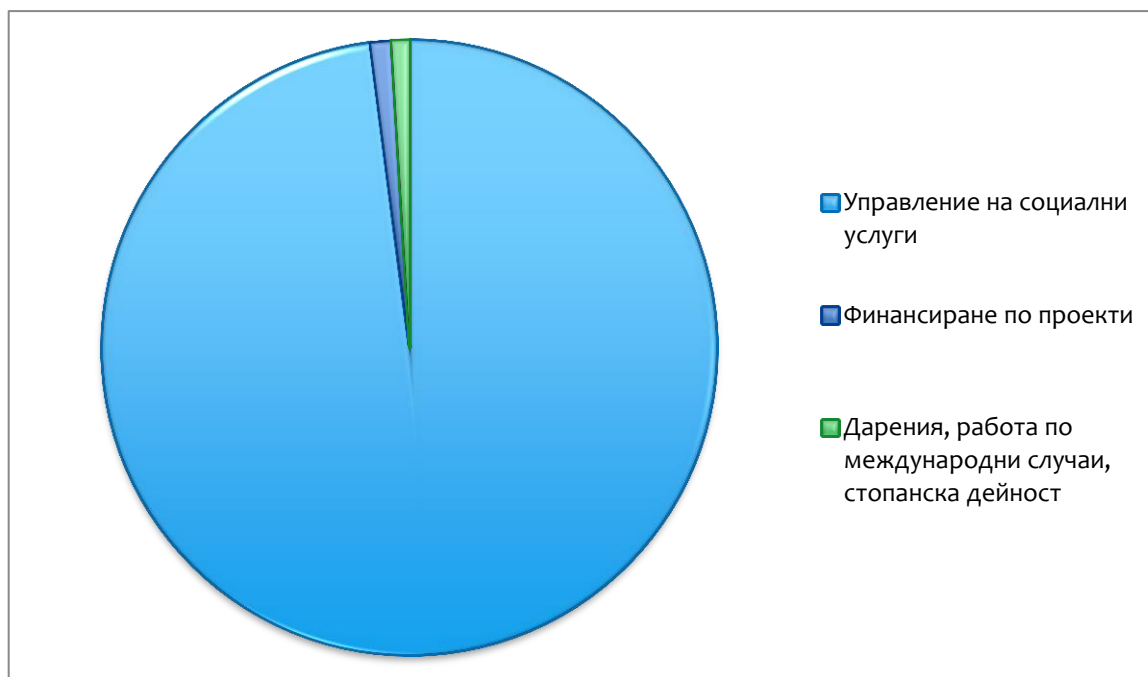
⁶ <https://www.iss-bg.org/bg/polezna-informatsiya-za-bezhantsite-ot-ukrayna-kam-11-mart-2022-g-practical-information-for-refugees-of-ukraine-as-of-march-11-20/>

⁷ <https://www.larcier-intersentia.com/fr/l-acces-aux-droits-personne-famille-europe-access-to-9782802771289.html>

Източници и обем на финансиране

През 2022 г. за всички дейности, изпълнявани от МСС-България, сме получили финансиране в размер на **2 739 307,26 лв.** Основен дял заемат държавно-делегираните дейности – **2 678 383,87 лв.** (98 %), чрез управлението на социални услуги. Следва финансирането по проекти за постигане на конкретни цели – **29 758,71 лв.** (1,1 %). Получените през годината дарения са **8654,95 лв.**, вкл. и от служители на фондацията, приходите от работа по международни случаи (**20 339,73 лв.**) и по фактури за обучения и супервизии, предоставени от фондацията (**2 170 лв.**) съставляват 0,9% (фигура 1)

Фигура 1. Източници на финансиране през 2022 г., представени като относителен дял от общото финансиране

Благодарим на всички наши дарители през 2022 г. , които подкрепиха децата и семействата, с които работим:

ЧАСТНИ ДАРИТЕЛИ	КОРПОРАТИВНИ ДАРИТЕЛИ
МЕТОДКА ПЕТРОВА	МИХАЛКОВО АД
СЪБИНА СЪБЕВА	БЧК
ПЕТЯ ДИМИТРОВА	ИНГРАМ МИКРО ГБС ЕООД
ИВАНКА ШОПОВА	СДРУЖЕНИЕ "ОПЕРАЦИЯ ПЛЮШЕНО МЕЧЕ"
ЕКИП НА КСУДС-СЕВЛИЕВО	РЗИ-Търговище
ЕКИП НА ЦСРИ-ВЕЛИКО ТЪРНОВО	
ЕКИП НА ДЦДМУ-СОФИЯ	
ЕКИП НА ЦОП-ВЕЛИКО ТЪРНОВО	
ЦВЕТЕЛИНА КОСТОВА	
НАДЯ УЗУНОВА	
ИВАН СТОЯНОВ	
АНОНИМЕН ДАРИТЕЛ	
ГЕНАДИ АНТОНОВ	
АНОНИМЕН ДАРИТЕЛ	
ДИАНА АСЕНОВА	